

dels fets d'octubre de 1934 als de 2017

MARGARIDA COLOMER I ROVIRA

Després de l'aprovació de l'Estatut de Catalunya el 1932, amanit amb un cop d'estat monàrquic dirigit pel general Sanjurjo, frenat pel Govern de la República presidit per Alcalà Zamora; el Parlament de la Generalitat de Catalunya va confeccionar la Llei de Contractes de Conreu.

Mentrestant es van convocar eleccions legislatives a les Corts espanyoles el novembre de 1933. El resultat donà la victòria a les dretes espanyoles, és a dir, el Partit Radical i la CEDA. La CEDA era una agrupació de dretes de caire feixista. Això va deteriorar les relacions entre el Govern de la República i la Generalitat. Els traspassos contemplats en l'Estatut d'Autonomia cada dia eren més lents. La raó era que cap dels governants espanyols estava d'acord amb l'autonomia catalana.

A Catalunya no ho tenien fàcil, ja que la Lliga, partit de la dreta catalana, tampoc estava d'acord amb la llei de Contractes de Conreu. Per tant, el Govern català tenia contrincants a Espanya i també en el seu país. Per això, quan la Llei, una vegada aprovada en el Parlament el 11 abril de 1934, s'havia de discutir a les Corts espanyoles, aquestes van decidir portar-la directament al Tribunal de Garanties Constitucionals. El dia 6 de juny de 1934 es va publicar la sentència en què es deia que era inconstitucional perquè el Govern català no tenia competències per legislar sobre el tema.

El Parlament de Catalunya va

intentar negociar alguns dels articles i arribar a un acord amb el Govern central. El 2 d'octubre es va fer un intent de negociació amb el Govern de Ricardo Samper. Al cap de dos dies, concretament el dia 4, Alejandro Lerroux formava un nou Govern en 24 hores, amb tres ministres de la CEDA.

Immediatament a tot el territori espanyol es va convocar vaga general. On va tenir més ressò va ser a Astúries i a Catalunya. El dia 6 d'octubre, enmig de l'agitació ciutadana de feia dies, el president Lluís Companys va aparèixer al balcó del Palau de la Generalitat i llegí la proclama, que entre altres coses deia així:

«Catalans! Les forces monàrquiques i feixistes que d'un temps ençà pretenien trair la República, han aconseguit el seu objectiu i han assaltat el Poder... Catalunya arbora la seva bandera, crida a tothom al compliment del deure i a l'obediència absoluta al Govern de la Generalitat, que des d'aquest moment trenca tota la relació

amb les institucions falsejades. En aquesta hora solemne, en nom del poble i del Parlament de Catalunya, proclamo l'Estat Català de la República Federal Espanyola... L'esperit del president Macià, restaurador de la Generalitat, ens acompanya. Cadascú al seu lloc i Catalunya i la República al cor de tots. Visca Catalunya! Visca la República! Visca la llibertat!»

Companys i el seu govern empresonats després dels fets d'octubre del 1934.

Al cap de poc es coneixia l'estat de guerra. La repressió fou directa a tots els representants de la Generalitat, dels ajuntaments i del moviment obrer. Tots ells foren tancats a la presó i tingueren processos judicials militars. La Generalitat fou ocupada per les forces del règim i els ajuntaments per membres de la Lliga, del Partit Radical i de la CEDA.

L'octubre de 1934 els republicans catalans havien perdut les institucions i la lluita al carrer, però a les eleccions de febrer de 1936 van recuperar amb escreix el seu poder amb un ampli suport electoral.

La resistència dels catalans és indestructible. Malgrat la guerra civil, malgrat els enfrontaments a partir dels Tribunals de Garanties Constitucionals, tornem aixecar el cap i cada dia amb més força.

Aquest octubre de 2017 hem tornat a votar, però aquesta

vegada per la Independència de Catalunya. Ha sigut un referèndum que no ha pogut ser pactat perquè els polítics de Madrid no han volgut. Malgrat la violència policial i la vulneració dels drets universals per part govern del PP, el poble català ha votat amb actitud pacífica i compromesa. Com

era d'esperar ha guanyat el SÍ.

Ara estem entre una mediació internacional que faci de pont entre els dos governs o la declaració unilateral d'independència. Sigui el que sigui, el Parlament de Catalunya hi ha de donar una sortida. Esperem que no acabi com el 1934.

Per si encara hi som a temps l'expressió: **anar a la quinta força**

ROSA VILA

On és la quinta força? És un lloc real o imaginari?

Doncs sí, la quinta força existeix i és, o havia estat, a Barcelona, però en un lloc allunyat del centre: al barri de la Trinitat.

Segons Josep Maria Anglès, autor del llibre *El Cavaller dels Canelons* (de Pagès editors), la Quinta Força té aquesta explicació:

"Antigament, a l'entrada de molts municipis hi havia una contundent advertència per a aquells que vinguessin amb males intencions: una força.

A Barcelona en tenien quatre, una a cada camí principal, però sembla que cap malfactor no s'ho prenia gaire seriosament, perquè va ser necessari plantar-ne una altra, la quinta, cosa que van fer en un indret ben visible per als forasters que entraven a la ciutat, però allunyat del centre: al barri de la Trinitat. I ves per on que els barcelonins de l'època en varen fer una dita per referir-se a qual-sevol lloc distant".

Etimologia de força

Segons Joan Coromines:

Força, instrument agrícola.

Es va trobar un document del 1373, "*una fförcha de Ferre de tres forcons, ab son mànech*", i una altra inventariada a Vic al 1413, "*una forqua de player gran*". Al 1507, "*furca*", *força per girar lo blat*". Eren fetes amb fusta de lle-doner, fusta alhora flexible i consistent. Les de fusta s'usaven per remenar el farratge; les de ferro pels fems.

Fürca "força (pagesa)",

"Pal clavat a terra i biforcat per dalt, per penjar-hi els condemnats, subjectant-los-en al coll a la bifurcació per mitjà d'un bastoner traverser": quan la força d'executar els reus va canviar de forma, amb el temps, li conservaren el mateix nom" S.XIV.

La força patibulària consistia en una força de dos pollegons o forcons, plantada verticalment. Entre els dos forcons es subjectava el cap del condemnat amb el travesser.

Furkát: allà on s'ajunten dos sots o barrancs

Derivats de força:

forcat (arbre forcat, camí o riu forcat)

forçar-se,

forc (bifurcació) (trenat d'alls o cebes)

forcall (entre forc, enfocament de camins o de Valls)

forquilla (usada per menjar a partir del s. XVII)

forquetes (pales de foc)

forçada (collada de muntanya)

bifurcació